

A KAP reformja

Vezetői összefoglaló

A költségvetési csomaggal együtt bemutatták a KAP reformcsomagot is. A következőkben ennek a legfontosabb elemeit vesszük át.

A KAP támogatási szabályait a halászattal, kohézióval, szociális és klíma alappal együtt elsősorban a nemzeti és regionális partnerségi alapról szóló (NRP) rendelet szabályozná. A részletszabályokat a KAP rendelet és a Bizottság és a Tanács által jóváhagyott az egyes tagállam NRP partnerségi megállapodásai szabályozná. Elsősorban a tagállam felelne az agrárpolitikájáért. Ugyanakkor a Bizottság minden egyes tagállamra szabottan ajánlásokat fogalmaz meg, amelyeket – a jogállamisági előfeltételek mellett – tükröztetni kell a tagállamok megállapodásaiban.

Ezzel a változtatással a Közös Agrárpolitika támogatási szabályainak legfontosabb elemeit az uniós ügyekért felelős miniszterek és nem az agrárminiszterek határoznák meg. Az előkészítésért nem a Mezőgazdasági Különbizottság, hanem a tagállamok uniós nagykövetei (COREPER II) felelnének.

Az NRP rendelet a KAP támogatások tekintetében a közvetlen támogatások, a vidékfejlesztési és kisebb részt a piacszerkezési rendelet főbb szabályait tartalmazza kiegészítve a KAP támogatások ellenőrzésével és finanszírozási szabályaival, ami a jelenlegi horizontális rendelet. Az utóbbi lényegében megszűnne. A KPSZ rendelet megmaradna, közvetlen támogatási és a vidékfejlesztési rendeletről lenne a KAP rendelet. S mivel a KAP két pillérét összevonják, ebből következően: a tagországi borítékokat is újra számolják és a KAP rendelet széles körben tartalmaz társfinanszírozás alá eső támogatásokat.

Ami a konkrét támogatásokat illeti:

Az alaptámogatás: az a degresszív terület alapú jövedelemtámogatás, emellett alkalmazható a termeléshez kötött támogatás, immár 20%+5%, a jelenleginél szélesebb körben, illetve alaptámogatásra választási lehetőség még a kisközgazda támogatás (maximum 3000 euró). A degresszív terület alapú támogatás egyetlen tagállam esetében sem lehet kevesebb 130 és több mint 240 eurónál.

A capping csak a degresszív terület alapú támogatás esetén lenne kötelező:

- 20.000- 50.000 euró között a támogatás 20%-t,
- 50.000- 75.000 euró között a támogatás 50%-t,
- 75.000-100.000 euró között a támogatás 75%-t,
- 100.000 euró felett a támogatás 100%-t kell elvonni

A HMKÁ megszűnne, helyette az un. farm stewardship lépne be, ami az előre meghatározott uniós környezet- klímavédelmi, állat- növényegészségügyi és állatjóléti jogszabályoknak való megfelelést jelenti. Az AÖP és az AKG összeolvad. A tagország dönti el, hogy egy vagy többéves programot indít, de társfinanszírozást igényel.

Krízis esetén, ha természeti katasztrófa volt, akkor a támogatás elsősorban a nemzeti borítékból történik, ha piaci krízis akkor az erre elkülönített uniós alapról.

Míg az előző ciklusban a klímavédelem, most a generációváltás van a KAP reform fókuszában. Ennek oka, hogy az uniós gazdák átlagéletkora 57 év (az USA-ban ez 58, Brazília esetében 46 év). Számukra és az új belépőknek „induló támogatási csomagot” kell biztosítani.

1. A vonatkozó új jogszabályi javaslat csomag:

- A nemzeti és regionális partnerségi alapról szóló (NRP) rendelet tervezet,
- Az „Alapról” szóló jogszabály,
- A közös teljesítményi keretrendszer (Teljesítmény) rendelet tervezet,
- A közös agrárpolitikának a 2028-2034 közötti időszakra vonatkozó uniós támogatás végrehajtási feltételeinek megállapításáról szóló rendelet (COM(2025) 560) ([KAP-rendelet](#)).
- A Gazdasági, Szociális és Területi Kohéziós, Mezőgazdasági, Vidéki, Halászati és Tengerügyi, Jóléti és Biztonsági Európai Alap létrehozásáról a 2028-2034 közötti időszakra, valamint a 2023/955/EU rendelet és a 2024/2509/EU, Euratom rendelet módosításáról szóló rendelet (COM(2025) 565). [továbbiakban NRPF ([Nemzeti és Regionális Partnerségi Alap](#)) rendelet.
- Az uniós programok és tevékenységek költségvetési kiadáskövető és teljesítménykeretének, valamint egyéb horizontális szabályainak megállapításáról szóló rendelet (COM(2025) 545). [[Teljesítményrendelet](#)].
- Az 1308/2013/EU közös piacszerkezési rendeletnek az iskolagyümölcs-, -zöldség- és -tejprogram („uniós iskolai program”), az ágazati intervenciók, a fehérjeágazat létrehozása, a kenderre vonatkozó követelmények, a sajtra, a fehérjenövényekre és a hústra vonatkozó forgalmazási előírások lehetősége, a kiegészítő behozatali vámok alkalmazása, a vészhelyzetben és súlyos válsághelyzetben rendelkezésre álló készletekre vonatkozó szabályok és a biztosítékok tekintetében történő módosításáról szóló rendelet (COM(2025) 553). [[KPSZ módosító rendelet](#)].
- Az 1370/2013/EU rendeletnek az oktatási intézmények gyümölcs- és zöldségfélékkel, banánnal és tejjel való ellátására vonatkozó támogatási program („uniós iskolai program”) tekintetében történő módosításáról szóló rendelet (COM(2025) 554). [[Iskolagyümölcs/tej rendelet](#)].

Emellett érinti még a KAP-ot:

- A Versenyképességi Alapról szóló javaslat,
- A kutatási keretprogramról szóló javaslat,
- A Globális Európáról szóló javaslat – az előcsatlakozási programok miatt.

2. NRPF

2.1 A rendszer alapja az NRPF rendelet, ez fogja össze a támogatási kereteket és határozza meg az egyes fogalmakat. Az NRPF alá tartozik a KAP (EAGF, EFRD) mellett még a kohéziós alapok (ERDF, CF, JTF, ESF+), halászat és tengerügy (EMFAF), a szociális klíma alap (SCF), belügyek (AMIF, BMVI, ISF). Emellett itt szabályozzák az ún. EU Facility (rugalmassági) eszközt is. *(Az utóbbi tartalmazza a krízisekre szánt Unity Safety Netet és az agrárpromóciót is)*

Ennek megfelelően az Általános Ügyek Tanácsa, a COREPER II és az ez alatt létrehozott ad hoc MFF munkacsoport tárgyalja.

Az NRPF alapján **egy** nemzeti partnerségi tervet kell benyújtani valamennyi, az NRPF alá tartozó politikára/alapra.

A mezőgazdaság esetében **a terv kereteit**

- i) az NRPF rendelet,
- ii) a KAP rendelet és
- iii) **a Bizottság KAP nemzeti ajánlásai határozzák meg.** Az ajánlások főbb elemei (a KAP rendelet szerint), hogy tagállamok a növeljék/javítsák:
 - a gazdák megfelelő jövedelmét és versenyképességét
 - a generációváltást,
 - klíma, környezetvédelem, fenntarthatóság és állatjóllét céljainak teljesítését
 - a gazdák krízisekkel és kockázatokkal szembeni ellenállóképességét
 - tudás, innováció és digitális átállást.

Az ajánlásokat a Bizottság (COM) minden egyes tagállamra külön fogalmazza meg. A tájékoztatók alapján a Bizottságnak elég világos elképzelései vannak arra nézve, hogy az egyes országok esetében mire kellene fordítani a forrásokat.

2.2 Az NRPF meghatározza olyan **fogalmak** alapjait, mint például: mezőgazdasági tevékenység, mezőgazdasági terület, támogatásra jogosult hektár, fiatal gazda, az új belépő. Ezeket a fogalmakat a tagállamoknak kellene majd pontosítaniuk.

Van egy fontos mondata az NRPF-ben „*az uniós támogatás a nemzeti támogatás kiegészítését szolgálja.*” (7. cikk 4. pont).

A társfinanszírozás arányai nem változnak:

- 15% a legfejletlenebb régiók
- 40% az átmeneti régiók
- 60% a legfejlettebb régiók.

2.3 Az NRPF tervnek (NRPP) az adott tagállamra vonatkozó Európai Szemeszterben megfogalmazott és a KAP ajánlásokra kell reagálniuk

Az NRPP javaslat benyújtásakor kell jelezni, ha kölcsönt akar a tagállam igénybe venni.

A Bizottságnak 4 hónapon belül kell elbírálni a NRPP-t, de indokolt esetben, ha kérdéseket, észrevételeket, javaslatokat fogalmaz meg, akkor ez a határidő megáll, mindaddig amíg ezekre a tagállam nem válaszol.

A Bizottság az NRPP-t

- elfogadásra javasolhatja a Tanácsnak,
- jelezheti, hogy egyes intézkedések nem felelnek meg a céloknak és így továbbítja a Tanácsnak,
- indokolt esetben a terv felülvizsgálatát kérheti.

A Tanács négy héten belül dönt az NRPP-ről. A Tanács úgy is elfogadhatja az NRPP-t, hogy egyes intézkedéseket módosítania kell a tagállamnak. Kifizetni, csak akkor lehet ezekre az intézkedésekre, ha a módosítások megtörténtek.

Az NRPP egy terv lesz, sokkal kevesebb konkrétummal, de azt mindenkivel le kell egyeztetni. Ha módosítani kell, akkor az egészet módosítják. Ugyanakkor sok esetben elég lesz a notifikáció is.

2.4 Természeti katasztrófa esetén a tagállam:

- a) az NRPP alapján fizethet/eljárhat (feltétel: tovább folytatják a gazdálkodást, gazdasági egységekre, legalább 30%-os veszteség (éves, 3 év átlag, 5 év átlag min. és max. kivételével)
- b) módosítja az NRPP-t a pénzügyi borítékjának 1%-ig
- c) módosítja az NRPP-t és igénybe veszi a programozásból kivont 25%-ot
- d) Ha különösen nagy a baj, nincs elég forrás és van indok, akkor a központi uniós forrásból finanszírozhatja (budget cushion).

Piaci krízis esetén

Az NRPF-ből elkülönített EU Facility vonatkozó eleme, a Unity Safety Net alkalmazandó, ez 7 évre: 6,3 Mrd euró. Ha nincs elég forrás, akkor a központi uniós forrásból finanszírozhatja (budget cushion).

2.5 Az NRPF felsorolja a KAP rendeletben részletezésre kerülő támogatási intézkedéseket:

- (a) **degresszív területalapú jövedelemtámogatás;**
- (b) **termeléshez kötött jövedelemtámogatás;**
- (c) **terményspecifikus támogatás a gyapotra;**
- (d) **a természeti és egyéb területspecifikus korlátozásokra vonatkozó kifizetés;**
- (e) **egyes kötelező követelményekből eredő hátrányok támogatása;**
- (f) **agrár-környezetvédelmi és éghajlatvédelmi intézkedések;**
- (g) **a kistermelőknek nyújtott támogatás;**
- (h) **a kockázatkezelési eszközök támogatása;**
- (i) **a mezőgazdasági termelők és az erdőgazdálkodók beruházásainak támogatása;**
- (j) **a fiatal mezőgazdasági termelők, új mezőgazdasági termelők, vidéki vállalkozások és induló vállalkozások letelepedésének támogatása, valamint a kisk gazdaságok fejlesztése;**
- (k) **a mezőgazdasági kárenyhítő szolgálatok támogatása;**
- (l) **LEADER;**
- (m) **a tudásmegosztás és az innováció támogatása a mezőgazdaság, az erdészet és a vidéki területeken;**
- (n) **területi és helyi együttműködési kezdeményezések;**
- (o) **beavatkozások a legkülső régiókban;**
- (p) **beavatkozások a kisebb ékei-tengeri szigeteken;**
- (q) **a 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet I. címe II. részének IIa. fejezetében említett iskolai támogatás;**
- (r) **az 1308/2013/EU rendelet I. címe II. részének IIa. fejezetében említett, egyes ágazatokban végrehajtott beavatkozások;**
- (s) **mezőgazdasági termelőknek nyújtott válságtámogatások.**

A kiemelték azok, amelyeket a 294 Mrd euróból finanszíroznak és nem esnek a krízisekre szánt 25%-os elkülönítés alá.

Kizárólag a degresszív területalapú támogatás, a termeléshez kötött támogatás és a gyapottámogatás nem esik társfinanszírozás alá. A d)-k) (dőltén szedett) intézkedések esetén minimum 30%-nak kell a nemzeti társfinanszírozásnak lennie.

Az i) pontban hivatkozott mezőgazdasági beruházási támogatások maximális támogatási aránya az egyes beavatkozások összes támogatható költségének 75 %-a, de fiatal mezőgazdasági termelők esetén ez a 85 %-a *(van kis bizonytalanság az értelmezésben, mert a 75% esetében cost-ról, a 85% esetében public expenditure-ről ír).*

A termeléshez kötött támogatások esetében, az a) (degresszív), c) (gyapot), f) („AKG”) és g) (kisgazdaságok) 20%-a és ez +5%-kal emelhető fehérjenövények, ahol állat- és növénytermesztés is van, illetve ott, ahol nagy a veszélye, hogy felhagynának a mezőgazdasági tevékenységgel. Az utóbbiak közé tartoznak különösen az Ukrajnával Oroszországgal, Belarusszal határos régiók. Azonban nem alkalmazható ez az indok egész tagállamra.

Az NRPF tartalmazza azt is, hogy: a degresszív terület alapú támogatás egyetlen tagállam esetében sem lehet kevesebb 130 és több mint 240 eurónál.

A tagállamoknak a támogatási rendszereiket a WTO Mezőgazdasági megállapodásával összhangban kell kialakítaniuk.

2.6 A Kifizető ügynökségek és Irányító hatóságok maradhatnak, de tagállamonként kell egy Koordináló Hatóság az irányító hatóságok felett. S kell egy audit hatóság is. Az NRPF szabályozza a monitoring és pénzügyi szabályokat is.

A mezőgazdasági ellenőrzés és büntetések alól mentesülnek a 10ha alatti birtokok.

Alapelv lesz, hogy egy gazdaságot évente legfeljebb egyszer ellenőriznek.

Az IIER marad.

3. A KAP rendelet

3.1 HMKÁ helyett: **farm stewardship/** gazdaságirányítás/-gondozás: a vonatkozó uniós jogszabályokra (SMR) épít, azokhoz képest nem fogalmaz meg többlet- eltérő követelményt és a részletszabályokat a tagállamokra bízva és adott esetben egyes kötelezettségek alóli felmentésre is lehetőséget biztosít.

3.2 **A tagállamnak támogatást kell nyújtania mezőgazdasági termelőknek és más kedvezményezettnek legalább az alábbi környezetvédelmi és éghajlati prioritást élvező területek egyikén:**

- (a) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a víz ellenálló képessége;
- (b) az éghajlatváltozás mérséklése, beleértve a szén-dioxid-leválasztást és a gazdaságon belüli megújulóenergia-termelést, beleértve a biogáztermelést is;
- (c) talajegészségügy;
- (d) a biológiai sokféleség megőrzése, például élőhelyek vagy fajok megőrzése, tájképi jellemzők, a növényvédő szerek használatának csökkentése;
- (e) a biogazdálkodás fejlesztése;
- (f) az állatok egészsége és jóléte.

Emellett a nitrát szennyezett vizekkel érintett területekkel rendelkező tagállamok támogatást kell nyújtaniuk a mezőgazdasági termelőknek az állattartási rendszerek extenzifikációjához vagy más mezőgazdasági tevékenységekre való diverzifikációhoz.

Nem várják el, hogy a támogatások x%-t környezetvédelemre fordítsák.

3.3 A degresszív terület alapú jövedelemtámogatás - Alaptámogatás

- A tagállamnak kell ezt a támogatást nyújtania.
- A támogatást vagy a gazdák egyes csoportosítása vagy földrajzi elhelyezkedés alapján kell biztosítani.

A tagállamok a támogatást a leginkább rászoruló mezőgazdasági termelőknek, **különösen** a fiatal és új mezőgazdasági termelőknek, a nőknek, a családi vagy kistermelőknek, a növénytermesztést és állattenyésztést kombináló mezőgazdasági termelőknek vagy a természeti vagy egyéb területspecifikus korlátokkal rendelkező területeken gazdálkodóknak kell nyújtaniuk. *(Nem taxatív a felsorolás, vagyis el lehet indokolt esetben térni ettől.)*

El lehet térni a hektáralapú kifizetéstől és egyösszegű átalánytámogatást is lehet nyújtani

A fiatal gazdák esetében növelni kell a hektár alapú támogatást.

3.3.1 Capping:

- 20.000 - 50.000 euró között a támogatás 20%-t,
- 50.000 - 75.000 euró között a támogatás 50%-t,
- 75.000 - 100.000 euró között a támogatás 75%-t,
- 100.000 euró felett a támogatás 100%-t kell elvonni

A capping csak a degresszív területalapú támogatásokat érinti

3.3.2 Aktív gazda: nincs ez a fogalom, tág mozgásteret ad a tagállamnak.

Legkésőbb 2032-től, aki eléri a nyugdíjkorhatárt az ebből a támogatásból nem részesülhet.

A tagállam dönt arról, hogy a tájképi elemeket beleszámítja-e a támogatásra jogosult területbe.

3.4 A kisgazdaságok támogatása

A tagállamnak támogatnia kell a kisgazdaságokat, de nem haladhatja meg a támogatás éves szinten a 3000 eurót.

Természetileg hátrányos területek

A tagállamnak támogatnia kell ezeket a területeket egy viszonylag széles mozgástért kapva (ki is zárhat területeket).

Egyes kötelező követelményekből eredő hátrányok támogatása

A tagállam támogatást adhat területi alapon mezőgazdasági és erdészeti területeknek a HABITAT, a madárvédelmi, vízkeret irányelvekből fakadó költségek kompenzálására.

Agrárkörnyezetvédelmi és klíma támogatások

Az AKG és az AÖP helyett. A tagállamnak ösztönöznie kell az olyan tevékenységeket, amelyek előnyösek a klíma, környezetvédelem, állategészségügy és állatjólét, illetve a fenntartható erdészet számára. Ilyen önkéntes vállalásokat meg lehet fogalmazni például az ökögazdálkodás fenntartására, illetve az extenzív állattartásra vonatkozóan is.

Az ökológiai gazdálkodást minden tagállamnak támogatnia kell.

Az önkéntes vállalásokat meg lehet éves szinten vagy több évre vonatkozóan is határozni. Az önkéntes vállalások körére példákat (vizek minőségének védelme, karbon megkötés, ÜHG csökkentés, állatjólét, állategészségügyben az AMR, biodiverzitás, genetikai erőforrások megőrzése, erdők megőrzése) hoz, amelyekből elvileg el lehet térni. Az átállásig a tagállamok résztámogatást adhatnak.

Termeléshez kötött támogatások

Kiterjesztik széles körre kivéve a dohányt és a bort. Az NRPF szabályozza.

Kockázatkezelési eszközben való részvétel támogatása

Támogatást kell adni a tagállamnak, de ettől indokolt esetben el lehet térni.

Csak akkor kell támogatást adni, ha a veszteség meghaladja a gazda éves termelésének vagy három éves bevételeinek átlagának vagy az 5 év átlagának, amelyből a legmagasabb és legalacsonyabb értéket kivesszük: 20%-t.

Beruházások támogatása

A tagországnak támogatást kell nyújtani termelő vagy nem termelő beruházásokhoz. Az NRP-ben meghatározott méret felett a támogatás nyújtása önkéntes.

A természeti katasztrófák, kedvezőtlen éghajlati jelenségek vagy katasztrófák által károsított mezőgazdasági vagy erdészeti termelési potenciál helyreállítására irányuló beruházásokra támogatás csak akkor nyújtható, ha az érintett esemény a mezőgazdasági termelési potenciál legalább 30 %-ának vagy az erdészeti termelési potenciál legalább 20 %-ának megsemmisülését okozta.

A tagállamoknak össze kell állítani a nem támogatható beruházások jegyzékét. Ennek minimumát a tervezet felsorolja. Így:

- i) termelési jogok vásárlása
- ii) a tevékenység összes kiadásainak 10%-t meghaladó termőföld vásárlás, kivéve környezetvédelmi megóvás, illetve a szénben gazdag talajok megőrzése esetén,
- iii) állatok és növények vásárlása (kivételeket is meghatároztak)
- iv) kamatok, kivéve ha kamattámogatás vagy garanciadíj-támogatás formájában nyújtott támogatásról van szó

A fiatal gazdának, aki először kerül a mezőgazdasági üzem élére 36 hónapig támogatás nyújtható az uniós jogszabályoknak történő megfelelés érdekében.

Új belépők – fiatal gazdák, vidékfejlesztési start-upok, kisgazdaságok fejlesztése

Az NRP tervekben később meghatározott feltételekkel összhangban a tagállamoknak **támogatnia kell fiatal gazdák, vidékfejlesztési start-upok elindulását és a kisgazdaságok fejlesztését.**

A támogatás lehet átalánytámogatás, pénzügyi eszköz vagy ezek kombinációja, de nem haladhatja meg a 300.000 eurót.

Generáció megújulási stratégia

A Tagállamnak stratégiát kell kidolgoznia az NRP tervben a generáció megújítására.

Induló csomagot kell összeállítani a fiatal gazdáknak. Ez tartalmazza:

- gazdaság indítás támogatását (ld előző pont),
- degresszív terület alapú (alap)támogatást,
- kisgazdaságok támogatását,
- beruházási támogatást, magasabb támogatásintenzitás mellett,
- NRP alapján pénzügyi eszközök segítségével a beruházások támogatását,
- vidéki gazdaságindítási támogatást
- az innovációhoz való hozzáférést megkönnyítő együttműködési beavatkozások az EIP-AGRI operatív csoportjainak projektjei révén (NRP szabályozza)
- üzemátadás támogatását (NRP 74. cikke)
- a gazdálkodással járó terhek enyhítésével kapcsolatos szolgáltatásokat,
- tanácsadó és képzési szolgáltatásokat, kifejezetten a fiatal gazdák számára.

A gazdálkodással járó terhek enyhítésével kapcsolatos szolgáltatások

A tagországok támogatást nyújthatnak olyan szolgáltatások létrehozására, melyek segítik a gazdák helyettesítését szabadság, gyermekszülést vagy éppen betegség esetén.

LEADER

A tagországoknak támogatni kell a LEADER programokat. A támogatni kell azokat a programokat, amelyek segítik az induló vállalkozásokat, a hozzáadott értéket előállító kapacitást az átalakításban, a mezőgazdasági tevékenységek diverzifikálását, beleértve az agroturizmust, a mezőgazdasági termékek közvetlen értékesítését és az innovációt. A LEADER keretében nyújtott támogatásnak a mezőgazdasági termelők és az erdőgazdálkodók számára hozzáadott értéket képviselő vidékfejlesztési területekre kell összpontosítson, mint például a vidéki területek társadalmi, környezeti, digitális és gazdasági átalakulása, a vidéki polgárok jólétének javítása, a társadalmi tőke megerősítése.

Tudásmegosztás és innováció

A tagországoknak támogatniuk kell az innovációt, képzést, tanácsadást.

A tagországnak biztosítania kell az NRP tervében hogy az innovációk elérjék a gazdálkodóit. E tekintetben az AKIS-nak akarnak központi szerepet adni.